

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут

ПЕТЕЧЕЛ О.Ю.

КРИМІНОЛОГІЯ

Методичні вказівки для самостійної роботи
здобувачів другого курсу денної та заочної форми
здобуття вищої освіти ОПІ «Правоохоронна діяльність»
спеціальності К9 Правоохоронна діяльність

Івано-Франківськ, 2026

Схвалено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №2 від 23 вересня 2025 року).

Затверджено на засіданні науково-методичної ради Навчально-наукового Юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №4 від лютого 2026 року).

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового Юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № від 2026 року).

Рецензенти:

Медицький І.Б., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правоохоронної діяльності Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету ім. В. Стефаника

Козич І.В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету ім. В. Стефаника

Петечел О. Ю. Кримінологія: Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів другого курсу денної та заочної форми здобуття вищої освіти ОПП «Правоохоронна діяльність» спеціальності К9 Правоохоронна діяльність. Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2026.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Кримінологія», підготовки та здачі екзамену. Методичні вказівки містять: завдання до самостійної роботи, які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку, перелік питань, які виносяться на обговорення на занятті, контрольні питання для перевірки знань.

Методична розробка призначена для студентів та викладачів.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ для студентів денної форми навчання	17
3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ для студентів заочної форми навчання	36
4. СПИСОК ДЖЕРЕЛ	55

ВСТУП

В Навчально-науковому юридичному інституті навчальна дисципліна «Кримінологія» вивчається протягом 3 навчального семестру в обсязі 90 години.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів знань щодо предмету та методології кримінології, її ролі у боротьбі зі злочинністю, поняття злочинності як соціально явища та основних її показників, особи злочинця та потерпілого, детермінації злочинності; умінь та навичок з розробки ефективних заходів, спрямованих на запобігання злочинності, виявлення механізму поведінки злочинців та потерпілих; ознайомлення з основними видами злочинності, особливостей їх причин та умов, особи злочинця певного виду, а також способів боротьби з ними.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні здобути:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та тендерних проблем

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК9. Здатність працювати в команді

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення

здорового способу життя

Фахові компетентності

СК1. Усвідомлення функцій держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій

СК2. Здатність здійснювати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності

СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел

СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причиннонаслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

СК6. Здатність у межах своєї компетенції забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особи та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми, незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів

СК7. Здатність у межах своєї компетенції ефективно забезпечувати публічну (громадську) безпеку та порядок, у тому числі під час масових правопорушень, запобігати та протидіяти домашньому насильству

СК8. Здатність ефективно застосовувати сучасну техніку та інформаційні технології, використовувати технічні засоби, спеціалізовані інформаційно-пошукові системи, бази та банки даних, а також відповідне програмне забезпечення для захисту прав і свобод людини, власності, суспільних відносин від протиправних посягань

СК9. Здатність надавати правоохоронні послуги

СК 10. Здатність до аналізу та оцінки причин, умов та факторів, що впливають на вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень

СК11. Здатність визначати особу правопорушника, аналізувати кількісні та якісні показники злочинності

СК12. Здатність забезпечувати відповідно до посадових обов'язків охорону

об'єктів державної власності, державну охорону органів державної влади України та безпеку взятих під захист осіб, охорону фізичних осіб та об'єктів приватної і комунальної власності

СК14. Здатність правомірно застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, тактичні прийоми з дотриманням стандартів особистої безпеки, а також надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу

СК15. Здатність здійснювати контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється Дозвільна система

СК16. Здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури

СК17. Здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом

СК18. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення правопорушення

СК19. Здатність здійснювати взаємодію з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони, у тому числі при усуненні потенційних та реальних загроз державному суверенітету та територіальній цілісності держави

Програмні результати навчання

РН3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях.

РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, з аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для

виконання професійних завдань.

РН 10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН 14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

РН 17. Використовувати методи та засоби забезпечення публічної (громадської) безпеки та порядку, протидії злочинності, дотримуватися прав і свобод людини і громадянина, здійснювати заходи щодо попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національній безпеці держави.

РН22. Оцінювати оперативну (бойову) обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати їх розвиток, застосовувати тактичні методи превентивного та силового втручання для запобігання та припинення правопорушень, усунення загроз внутрішньому безпековому середовищу, державному суверенітету та територіальній цілісності держави, у тому числі у взаємодії з іншими уповноваженими на це органами та громадою.

Вивчення навчальної дисципліни «Кримінологія» завершується проведенням екзамену з усіх тем дисципліни.

Іншими формами контролю є аналіз та оцінка виступів студентів на практичних заняттях, написання самостійних та контрольних робіт, підготовка рефератів на визначені теми, виконання індивідуальних самостійних робіт тощо.

Під час вивчення навчальної дисципліни студент повинен ознайомитися з рекомендованою літературою, нормативно-правовими актами. Вивчивши дисципліну, студент повинен вміти самостійно використовувати кримінологічні знання в практичній діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «КРИМІНОЛОГІЯ. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА»

ТЕМА 1. Предмет і система кримінології.

Кримінологія як наука і її предмет. Злочинність та її причини як предмет кримінології. Окремий злочин як предмет кримінології. Особа злочинця як предмет кримінології. Заходи боротьби зі злочинністю як предмет кримінології. Завдання і функції кримінології. Система кримінології. Загальна та Особлива частини кримінології. Кримінологія в системі наук. Зв'язок кримінології з правовими та іншими науками. Зв'язок кримінології з філософією, соціологією, економікою, демографією, психологією, педагогікою, статистикою, наукою управління. Кримінологія та правові науки: взаємозв'язок кримінології з кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом. Зв'язок кримінології з іншими правовими науками. Методи кримінології. Загальнонаукові методи пізнання (логічний, висування гіпотез, експерименту, експертних оцінок та ін.). Приватнонаукові методи пізнання (соціологічні, математичні, статистичні, педагогічні, психологічні та ін.). Теоретичне та прикладне значення кримінології.

ТЕМА 2. Історія розвитку та сучасний стан кримінології в Україні.

Виникнення кримінології та основні етапи її розвитку. Становлення кримінології. Примітивні та теологічні погляди на злочинність, злочинця та причини, що зумовлюють порушення певних норм поведінки. Кримінологічні погляди XVI-XVIII століть. Класична школа кримінології. Розвиток кримінології під дією позитивістської філософії. Сучасний стан кримінологічної науки. Історія розвитку кримінології в Україні. Основні напрямки в кримінології. Соціологічний напрямок кримінологічної науки, його загальні ідеї і ознаки. Біологічний напрямок в кримінології. Багатофакторний напрямок кримінологічної науки, його ідеї і ознаки. Стан та розвиток кримінології в 20-30-ті роки XX ст. Перші кримінологічні

кабінети з вивчення злочинності і злочинця. Розвиток кримінології в 60-ті роки та її сучасне становище. Визначення поняття та загальних проблем злочинності. Віктимологічні проблеми злочинності. Концепція профілактики злочинності та запобігання окремим її видам. Сучасні школи кримінологічної науки.

ТЕМА 3. Злочинність та її показники.

Поняття злочинності в кримінології та їх співвідношення. Кримінологічні ознаки злочинності. Якісні та кількісні показники злочинності. Стан, рівень та коефіцієнт злочинності. Структура, питома вага окремих видів злочинів. Динаміка злочинності та фактори, що на неї впливають. Географія злочинності, обставини, що її обумовлюють. Соціальні наслідки (ціна) злочинності. Поняття латентної злочинності, її ознаки і види. Причини латентної злочинності. Способи виявлення латентної злочинності. Диференціація злочинів в залежності від ступеня їх латентності. Негативне значення наявності латентної злочинності та заходи зниження рівня латентної злочинності.

ТЕМА 4. Причини та умови злочинності.

Поняття детермінації в кримінологічній науці та її види. Поняття причин і умов соціальних явищ, їх співвідношення та природа. Співвідношення причин злочинності і окремого злочину. Класифікація кримінологічних детермінант. Причини і умови, що властиві всій злочинності, її видам, окремому злочину. Умови, що сприяють існуванню та зростанню рівня злочинності, їх специфіка для окремих видів злочинів. Концепції причин злочинності. Основні сучасні теорії причин злочинності в Україні. Тенденції і перспективи злочинності на сучасному етапі розвитку української державності.

ТЕМА 5. Особа злочинця.

Поняття особи злочинця в кримінології. Значення, підстави та межі вивчення особи злочинця. Характерні ознаки особи злочинця. Структура особи злочинця. Співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця. Особа злочинця та суміжні поняття. Кримінологічна характеристика особи злочинця. Соціально-демографічна характеристика злочинців. Соціально-рольові ознаки злочинців. Морально-психологічні особливості злочинців. Типологія особи злочинця. Кримінологічна характеристика основних типів злочинців. Способи одержання інформації про особу злочинців. Критерії класифікації злочинців та її значення для кримінологічної профілактики. Практичне значення вивчення особи злочинця для судових та правоохоронних органів.

ТЕМА 6. Індивідуальна злочинна поведінка.

Індивідуальна злочинна поведінка. Причини і умови окремого злочину. Механізм злочинної поведінки. Обставини формування особи. Зовнішні обставини вчинення злочину (ситуація). Мотивація злочину. Конкретна життєва ситуація, її роль у детермінації злочинної поведінки. Види конкретних життєвих ситуацій. Віктимологічний аспект злочинної поведінки. Неналежні умови формування особистості в сім'ї, школі, за місцем роботи, у найближчому побутовому оточенні як джерело злочинної поведінки.

ТЕМА 7. Особа жертви (потерпілого) у кримінології.

Поняття віктимології, віктимності та віктимізації. Особа жертви (потерпілого) в кримінології. Жертва злочину, її «вина», відшкодування збитків. Зв'язок «злочинець-жертва» як відношення, ситуація, становище. Віктимність особи. Процес віктимізації особи. Види віктимної поведінки та її наслідки. Поняття особи потерпілого та її кримінологічне значення. Жертва і потерпілий від злочину. Класифікація жертв злочинної поведінки. Жертва

злочину «усвідомлююча» і «неусвідомлююча», «стійка» і «епізодична», «відкрита і потайна», «центральна і другорядна», «активна і пасивна». Підходи до класифікації потерпілих від злочину. Основи віктимологічної профілактики. Причини віктимної поведінки окремих осіб та груп осіб. Основні напрямки віктимологічних досліджень. Поняття суїцидальної поведінки. Проблеми суїциду в Україні та інших державах. Механізм суїцидальної поведінки. Проблема суїциду в практичній діяльності органів внутрішніх справ.

ТЕМА 8. Поняття та зміст кримінологічної (профілактичної) політики

Поняття кримінологічної (профілактичної) політики. Зміст кримінологічної (профілактичної) політики. Методи кримінологічної (профілактичної) політики. Зв'язок кримінологічної (профілактичної) політики з кримінально-правовою, кримінально-процесуальною та кримінально-виконавчою політикою. Форми реалізацій кримінологічної (профілактичної) політики. Законодавче забезпечення реалізації кримінологічної (профілактичної) політики. Перспективи розвитку кримінологічної (профілактичної) політики України. Державний контроль за злочинністю. Кримінальне законодавство як превентивний чинник.

ТЕМА 9. Управлінські заходи щодо протидії злочинності

Поняття управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності. Система управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності. Засоби забезпечення управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності. Стадії управлінського процесу. Поняття кримінологічного прогнозування і планування: їх види, завдання і основні методи. Загальні засади кримінологічного прогнозування індивідуальної злочинної поведінки. Прогнозування злочинності як соціального явища. Види кримінологічного прогнозування (довгострокове, середньострокове, поточне, цільове). Зв'язок кримінологічного прогнозування і кримінологічного

планування. Методи кримінологічного прогнозування злочинності та індивідуальної злочинної поведінки. Поняття кримінологічного планування заходів боротьби зі злочинністю. Цілі, завдання, види та методи кримінологічного планування. Структура кримінологічного плану. Комплексне планування заходів боротьби зі злочинністю. Завдання, етапи та структура плану профілактичної діяльності. Кримінологічне прогнозування і планування в системі боротьби зі злочинністю.

ТЕМА 10. Запобігання злочинності.

Поняття боротьби зі злочинністю. Завдання та основні засади боротьби зі злочинністю. Поняття запобігання злочинності як головного напрямку боротьби зі злочинністю. Принципи профілактичної діяльності. Класифікація заходів профілактики. Роль факторів кримінальної політики: кримінального законодавства, кримінальної статистики, організації діяльності правоохоронних органів, пенітенціарної системи, державних програм боротьби із злочинністю. Правове забезпечення профілактичної діяльності та його головні напрямки: матеріально-правовий, процесуально-правовий, організаційно-управлінський. Поняття і значення взаємодії суб'єктів боротьби зі злочинністю. Участь громадськості в контролі за злочинністю.

ТЕМА 11. Міжнародна кримінологічна (профілактична) політика

Міжнародні стандарти боротьби та протидії злочинності. Основні міжнародні акти у сфері протидії злочинності. Кримінологічна політика США. Кримінологічна політика Японії. Кримінологічна політика Франції. Перспективи впровадження ефективних методів профілактики злочинності в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «КРИМІНОЛОГІЯ. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА»

ТЕМА 12. Насильницька злочинність.

Поняття насильницької злочинності та її характерні ознаки. Види

насильницьких злочинів. Стан, рівень структура та динаміка насильницьких злочинів і окремих їх видів. Відмінність насильницьких злочинів від інших видів злочинів. Кримінологічна характеристика особи злочинця. Обставини, що формують агресивну насильницьку спрямованість особи: дефекти виховання в сім'ї, негативний вплив мікросередовища, фонові явища, вплив засобів масової інформації. Віктимність поведінки потерпілих. Запобігання насильницьким некорисливим злочинам та хуліганству загально-соціальними заходами: запобігання безробіттю, вирішення питань дозвілля, боротьба з пропагандою насильства, жорстокості тощо. Характеристика обставин, що детермінують їх вчинення. Загальні та спеціальні заходи профілактики насильницької злочинності. Індивідуальна профілактика. Роль органів внутрішніх справ у запобіганні насильницьким злочинам. Зміст та особливості профілактичної роботи у сфері сімейно-побутових стосунків громадян.

ТЕМА 13. Корислива злочинність.

Поняття корисливої злочинності та її характерні ознаки. Стан, рівень, структура, динаміка та інші характеристики корисливої злочинності. Класифікація корисливих злочинів. Особливості характеристики цих злочинів у сучасних умовах (час, місце, предмет, спосіб, мотиви, групова злочинна поведінка). Тенденції корисливої злочинності проти індивідуальної власності. Кримінологічна характеристика особи злочинця. Детермінаційні фактори корисливої злочинності. Роль матеріального фактора у вчиненні цих злочинів. Особливості особи і поведінка потерпілих від цих злочинів. Загально-соціальні та спеціальні профілактичні заходи.

ТЕМА 14. Необережна злочинність.

Поняття необережної злочинності. Особливості її кримінально-правової характеристики. Кримінологічна характеристика необережної злочинності. Особа необережного злочинця. Мотивація особи, що вчиняє

необережні злочини. Злочинна самовпевненість і недбалість. Особливості причин та умов, що призводять до вчинення необережних злочинів. Основні напрями профілактики необережної злочинності.

ТЕМА 15. Професійна та організована злочинність.

Поняття професійної злочинності та її характерні ознаки. Стан, рівень, структура і динаміка професійної злочинності. Види професійної злочинності. Особа професійного злочинця. Типологія професійних злочинців. Види злочинних формувань у професійній злочинності. Детермінаційні фактори професійної злочинності. Заходи боротьби з професійною злочинністю. Організована злочинність як суспільно-політичне явище. Її виникнення, розвиток і сучасний стан у світі та в Україні. Основні ознаки організованої злочинності та її відмінність від професійної злочинності. Співвідношення понять «організована злочинність», «злочинна організація», «організована злочинна група». Структура організованої злочинності. Види організованої злочинності. Особа учасника організованої злочинності. Детермінантні фактори організованої злочинності. Головні напрями боротьби з організованою злочинністю.

ТЕМА 16. Корупційна злочинність.

Корупція як явище. Поняття корупційної злочинності та кримінологічні ознаки. Зв'язок корупційної злочинності з організованою та економічною злочинністю. Стан, рівень та інші кримінологічні характеристики корупційної злочинності. Характеристика особи корупціонера. Детермінанти корупційної злочинності. Заходи боротьби з корупційною злочинністю. Зарубіжний досвід боротьби з корупцією.

ТЕМА 17. Економічна злочинність.

Поняття, виникнення і структура економічної злочинності. Кримінологічна характеристика економічних злочинів та осіб, що їх

вчиняють. Класифікація економічних злочинів. Види посягань на кредитно-фінансову, банківську сфери. Злочинність, пов'язана з ухиленням від сплати податків та її види. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє економічні злочини. Причини та умови злочинів, що вчиняються у сфері економіки. Роль матеріального фактора у вчиненні економічних злочинів. Кримінологічний аналіз та прогнозування злочинності у сфері економіки. Тенденції розвитку економічної злочинності. Основні напрямки запобігання економічної злочинності. Правові та технічні заходи запобігання. Економічні та організаційні заходи.

ТЕМА 18. Злочинність у сфері обігу наркотичних засобів.

Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Поняття наркозлочинності та її характерні ознаки. Основні види злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, та їх суспільна небезпечність. Детермінантні фактори наркозлочинності. Кримінологічна характеристика окремих видів злочинів, пов'язаних з наркотичними речовинами. Заходи запобігання наркозлочинності.

ТЕМА 19. Злочинність неповнолітніх.

Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх, її структура та динаміка. Основні види злочинів, скоєних неповнолітніми, та їх кримінологічна характеристика. Кримінологічна характеристика особи неповнолітнього злочинця. Групова злочинність у середовищі неповнолітніх. Неформальні молодіжні угруповання з антисуспільною спрямованістю. Кримінологічна характеристика особи неповнолітніх злочинців. Особливості мотивації злочинів неповнолітніх. Класифікація неповнолітніх злочинців. Злочинність неповнолітніх осіб із психічними аномаліями. Причини та умови вчинення злочинів неповнолітніми. Негативний вплив мікросередовища як основний детермінант злочинності неповнолітніх. Запобігання злочинності неповнолітніх. Основні напрями запобігання. Система державних органів,

громадських формувань, трудових колективів, що беруть участь у профілактиці злочинності серед неповнолітніх. Роль правоохоронних органів у запобіганні злочинам, вчиненим у середовищі неповнолітніх.

ТЕМА 20. Злочинність у сфері правосуддя.

Стан злочинності у сфері правосуддя. Причини та умови вчинення злочинів проти правосуддя. Особа злочинця у злочинах проти правосуддя. Запобігання злочинам проти правосуддя.

ТЕМА 21. Рецидивна злочинність.

Поняття рецидиву в кримінально-правовому та кримінологічному відношенні. Рецидивна злочинність, її стан, рівень, структура, динаміка та інші кримінологічні характеристики. Види рецидиву (загальний і спеціальний, одноразовий і багаторазовий, кримінологічний, пенітенціарний, змішаний та ін.). Особа злочинця-рецидивіста та його індивідуальна злочинна поведінка. Соціальне-демографічні ознаки і морально-психологічні властивості. Класифікація рецидивістів. Спосіб життя і злочинна поведінка злісних рецидивістів. Фактори, які детермінують рецидивну злочинність. Причини та умови, що впливають на становлення майбутнього рецидивіста на злочинний шлях. Профілактика рецидивної злочинності. Індивідуальна профілактика. Роль органів внутрішніх справ у запобіганні рецидивним злочинам.

ТЕМА 22. Жіноча злочинність.

Кримінологічна характеристика злочинів, які скоюють жінки. Причини і умови вчинення злочинів жінками. Кримінологічні проблеми проституції. Запобігання жіночої злочинності й проституції.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

для студентів денної форми навчання

ТЕМА 1. Предмет і система кримінології.

Методичні рекомендації: При самостійному вивченні даної теми необхідно опрацювати перелік рекомендованої літератури для з'ясування в першу чергу місця кримінології в системі наук, її зв'язок в першу чергу з кримінальним правом. Важливим етапом підготовки є з'ясування основних, ключових завдань кримінології та перспектив впровадження сучасних досягнень кримінології. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Співвідношення кримінології та кримінального права.
2. Завдання кримінології та шляхи впровадження наукових рекомендацій у практику боротьби зі злочинністю.
3. Перспективи розвитку кримінології як науки.

Рекомендована література:

п. 8 , 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 2. Історія розвитку та сучасний стан кримінології в Україні.

Методичні рекомендації: Самостійна робота на дану тему передбачає, що студенти повинні дослідити основні напрямки розвитку кримінології, її основних представників. Особливу увагу при самостійній підготовці слід приділити історії розвитку кримінології в Україні в різні історичні періоди. За результатами підготовки до заняття студент повинен знати сучасних представників кримінологічної науки, визначити основні напрямки розвитку сучасної кримінології та виділити перспективи

подальшого розвитку. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Антропологічний напрям в кримінології.
2. Соціологічний напрям в кримінології.
3. Виникнення та формування кримінологічних поглядів в Україні у період XVII – початку XX ст.
4. Стан кримінологічних досліджень в Україні у радянський період.
5. Розвиток кримінологічної науки в незалежній Україні.

Рекомендована література:

п. 8 , 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 3. Злочинність та її показники.

Методичні рекомендації: Для самостійного вивчення цієї теми слід в першу чергу з'ясувати співвідношення понять «злочинність» та «злочин». Студенту слід проаналізувати злочинність в Україні та зарубіжних країнах, порівнявши їх основні показники. Окрему увагу слід приділити питанню причин латентної злочинності та способів її подолання. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Природа злочинності.
2. Прояви злочинності.
3. Сучасний стан та тенденції злочинності в Україні та зарубіжних

країнах.

4. Причини латентної злочинності.

Рекомендована література:

п. 3, 4, 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 28, 34, 37, 40 із списку джерел.

ТЕМА 4. Причини та умови злочинності.

Методичні рекомендації: Самостійна робота на дану тему передбачає більш глибоке вивчення понятійного апарату даної теми, зокрема, понять «детермінанти», «детермінація», «причинність», «кореляція», «фактор», «обумовлення» тощо. Самостійна робота передбачає детальне ознайомлення з концепціями причин злочинності. Студент повинен назвати основні положення тої чи іншої концепції та можливість реалізації її в сучасному суспільстві. Крім того, при підготовці до заняття повинні бути проаналізовані причини та умови злочинності в Україні з відповідними прикладами. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття фактору, причин та умов, детермінант в кримінологічній науці, співвідношення понять.
2. Факторний підхід у кримінології.
3. Біологічні концепції причинності.
4. Соціологічні концепції причинності.
5. Культурологічні концепції причин злочинності.
6. Соціально-біологічні концепції причин злочинності.
7. Біопсихологічні концепції причин злочинності.

Рекомендована література:

п. 3, 4, 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 28, 34, 37, 40 із списку джерел.

ТЕМА 5. Особа злочинця.

Методичні рекомендації: Самостійна робота на дану тему передбачає більш глибоке вивчення понятійного апарату даної теми, зокрема, понять «особа, яка вчинила злочин», «суб'єкт злочину», «обвинувачений», «засуджений», «особистість злочинця», «особа злочинця». При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Межі вивчення особи злочинця в кримінології.
2. Зобразіть схематично структуру особи злочинця.
3. Значення класифікації та типології особи злочинця для кримінології.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 6. Індивідуальна злочинна поведінка.

Методичні рекомендації: При самостійній підготовці даної теми навчальної дисципліни студенту слід більше уваги приділити питанню механізму формування злочинної поведінки, зокрема, етапів злочину та роль конкретної ситуації в механізмі злочину. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Мотивація злочину.
2. Планування злочину.
3. Вчинення злочину.
4. Поняття, зміст, обставини, що обумовлюють криміногенну ситуацію.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 7. Особа жертви (потерпілого) у кримінології.

Методичні рекомендації: Самостійне вивчення даної теми спрямоване на вивчення однієї з функцій віктимології – профілактичної. Студент повинен більш глибоко дослідити рівні та принципи віктимологічної профілактики, заходи віктимологічної профілактики. Студент повинен дослідити повноваження кожного із суб'єктів віктимологічної профілактики. На основі самостійної підготовки студент повинен визначити напрямки розвитку віктимологічної профілактики для запобігання злочинності в цілому. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття і система віктимологічної профілактики.
2. Принципи віктимологічної профілактики.
3. Види віктимологічної профілактики злочинів.
4. Нормативні основи віктимологічної профілактики злочинів.
5. Суб'єкти віктимологічної профілактики.

Рекомендована література:

п. 1, 3, 5, 6, 8, 11, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 32, 33, 34, 38, 40 із списку джерел.

Тема 8.

Поняття та зміст кримінологічної (профілактичної) політики

Методичні рекомендації: При самостійній підготовці до даної теми студент повинен з'ясувати ключові спільні риси та відмінності між поняттями «правова політика», «кримінологічна політика», «кримінально-правова політика», «кримінально-процесуальна політика», «кримінально-виконавча політика», та встановити місце кримінологічної політики. В результаті самостійної підготовки до заняття студент повинен визначити основні сучасні напрямки кримінологічної (профілактичної) політики та перспективи її розвитку. Крім того, студент повинен проілюструвати на прикладах реалізацію кримінологічної (профілактичної) політики в Україні.

Питання для додаткового вивчення

1. Поняття кримінологічної (профілактичної) політики.
2. Зміст кримінологічної (профілактичної) політики.
3. Методи кримінологічної (профілактичної) політики.
4. Зв'язок кримінологічної (профілактичної) політики з кримінально-правовою, кримінально-процесуальною та кримінально-виконавчою політикою.
5. Форми реалізацій кримінологічної (профілактичної) політики.
6. Законодавче забезпечення реалізації кримінологічної (профілактичної) політики.
7. Перспективи розвитку кримінологічної (профілактичної) політики України.
8. Державний контроль за злочинністю. Кримінальне законодавство як превентивний чинник.
9. Роль громадськості в сфері протидії злочинності.

Рекомендована література:

п. 11, 15, 20, 22, 24, 25, 28, 30, 31, 43, 44, 46 із списку джерел.

Тема 9.

Управлінські заходи щодо протидії злочинності

Методичні рекомендації: Основним завданням при підготовці до даного заняття є засвоєння студентом структури системи управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності, основних стадій управлінського процесу. Студент повинен засвоїти знання щодо поняття кримінологічного планування та прогнозування, зрозуміти цілі та завдання даних процесів. При підготовці до заняття студент повинен з'ясувати ступінь ефективності у боротьбі зі злочинністю кримінологічного прогнозу та кримінологічного плану та навести приклади ефективного їх застосування. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написанні реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Поняття управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності.
2. Система управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності.
3. Засоби забезпечення управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності.
4. Стадії управлінського процесу.
5. Прогнозування злочинності як соціального явища. Види та методи кримінологічного прогнозування.
6. Поняття кримінологічного планування заходів боротьби зі злочинністю. Цілі, завдання, види кримінологічного планування.

7. Структура кримінологічного плану.

Рекомендована література:

п. 11, 15, 20, 22, 24, 25, 46 із списку джерел.

ТЕМА 10. Запобігання злочинності.

Методичні рекомендації: При самостійній підготовці до даної теми студентам слід особливу увагу приділити заходам запобігання злочинності, що повинні бути застосовані на різних рівнях. Студентам слід не лише з'ясувати їх перелік, а й на прикладах пояснити приналежність того чи іншого заходу запобігання до відповідного рівня. Особливу увагу слід приділити спеціальним суб'єктам запобігання, проаналізувавши нормативну основу їх діяльності, повноваження і, відповідно, ефективність реалізації своїх функцій на практиці щодо зменшення рівня злочинності. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Соціальні заходи запобігання злочинності.
2. Економічні заходи запобігання злочинності.
3. Правові заходи запобігання злочинності.
4. Організаційно-технічні заходи запобігання злочинності.
5. ОВС як суб'єкт запобігання злочинності.
6. СБУ як суб'єкт запобігання злочинності.
7. Прокуратуру як суб'єкт запобігання злочинності.
8. Роль суду у запобігання злочинності.

Рекомендована література:

п. 1, 3, 5, 6, 8, 11, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 32, 33, 34, 38, 40 із списку джерел.

Тема 11.

Міжнародна кримінологічна (профілактична) політика

Методичні рекомендації: Дане заняття передбачає засвоєння студентами знань щодо ефективних заходів протидії злочинності у розвинутих країнах світу. В процесі підготовки студент повинен вивчити базові міжнародні правові акти у сфері запобігання злочинності. Крім того, при підготовці до заняття слід проаналізувати заходи запобігання злочинності у США, Японії, Росії, Франції та визначити ті з них, що можуть бути використані в Україні для підвищення рівня запобігання злочинності. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Особливості протидії транснаціональній злочинності.
2. Система міжнародних органів протидії злочинності.
3. Роль неурядових міжнародних організацій в протидії злочинності.
4. Міжнародні стандарти боротьби та протидії злочинності.
5. Основні міжнародні акти у сфері протидії злочинності.
6. Кримінологічна політика США.
7. Кримінологічна політика Японії.
8. Кримінологічна політика Франції.
9. Перспективи впровадження ефективних методів профілактики злочинності в Україні.

ТЕМА 12. Насильницька злочинність.

Методичні рекомендації: Самостійна підготовка передбачає аналіз студентами деяких видів насильницької некорисливої злочинності. При

підготовці до заняття студентам насамперед слід звернути увагу на стан даних видів злочинності, встановивши особливості особи злочинця певного виду. Студентам потрібно проаналізувати детермінанти цих видів злочинності, запропонувавши при цьому заходи їх запобігання. При дослідженні питань даної теми слід також з'ясувати місце ОВС у даній профілактичній діяльності. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Роль ОВС та інших правоохоронних органів у профілактиці агресивній насильницькій злочинності.
2. Заходи запобігання групової агресивної насильницької злочинності.
3. Запобігання злочинам у сімейно-побутовій сфері.
4. Агресивна насильницька злочинність неповнолітніх.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 13. Корислива злочинність.

Методичні рекомендації: Самостійна підготовка передбачає аналіз студентами деяких видів корисливої злочинності. При підготовці до заняття студентам насамперед слід звернути увагу на стан даних видів злочинності, встановивши особливості особи злочинця певного виду. Студентам потрібно проаналізувати детермінанти цих видів злочинності, запропонувавши при цьому заходи їх запобігання. При дослідженні питань даної теми слід також з'ясувати місце ОВС у даній профілактичній діяльності. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання

самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття корисливої злочинності та її характерні ознаки.
2. Стан, рівень, структура, динаміка та інші характеристики корисливої злочинності.
3. Класифікація корисливих злочинів.
4. Кримінологічна характеристика особи злочинця.
5. Детермінаційні фактори корисливої злочинності.
6. Особливості поведінки потерпілих від корисливих злочинів.
7. Заходи запобігання корисливій злочинності.
8. Роль ОВС та інших правоохоронних органів у профілактиці корисливої злочинності.
9. Основні напрямки запобігання крадіжкам.
10. Основні напрямки запобігання шахрайствам.
11. Кримінологічна характеристика особи розкрадача.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 14. Необережна злочинність.

Методичні рекомендації: При самостійній підготовці окрему увагу слід приділити питанню законодавчого регулювання питань, пов'язаних з організацією безпеки на виробництві, у сфері регулювання дорожнього руху, екології тощо. Студентом повинно бути запропоновано та на прикладах проілюстровано можливі заходи протидії необережній злочинності даних видів. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні

екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Законодавче забезпечення діяльності як спосіб протидії необережній злочинності.
2. Запобігання необережним автотранспортним злочинам.
3. Заходи протидії злочинам з необережності на виробництві.
4. Екологічна необережна злочинність.

Рекомендована література:

п. 2, 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 34, 39, 40 із списку джерел.

ТЕМА 15. Професійна та організована злочинність.

Методичні рекомендації: Чи не найбільшу шкоду державі та її інститутам завдає професійна та організована злочинність. Тому використання кримінологічних досліджень у цьому напрямку відіграють важливу роль у запобіганні даним видам злочинності. При підготовці даної теми особливу увагу слід звертати на види та структуру професійної та організованої злочинності. За результатами самостійного вивчення даної теми студент повинен запропонувати власне бачення системи заходів запобігання професійній та організованій злочинності. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написанні реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття професійної злочинності та її характерні ознаки.
2. Особа професійного злочинця.
3. Види професійної злочинності. Типологія професійних злочинців.
4. Детермінаційні фактори професійної злочинності.

5. Заходи боротьби з професійною злочинністю.
6. Організована злочинність як суспільно-політичне явище.
7. Основні ознаки організованої злочинності та її відмінність від професійної злочинності.
8. Структура та види організованої злочинності.
9. Детермінантні фактори організованої злочинності.
10. Головні напрямки боротьби з організованою злочинністю.
11. Співвідношення організованої та професійної злочинності.
12. Запобігання кишеньковим крадіжкам.
13. Роль ОВС у запобіганні організованим та професійній злочинності.

Рекомендована література:

п. 2, 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 34, 39, 40 із списку джерел.

ТЕМА 16. Корупційна злочинність.

Методичні рекомендації: Самостійна підготовка передбачає аналіз студентами деяких видів корупційної злочинності. При підготовці до заняття студентам насамперед слід звернути увагу на стан даних видів злочинності, встановивши особливості особи злочинця певного виду. Студентам потрібно проаналізувати детермінанти цих видів злочинності, запропонувавши при цьому заходи їх запобігання. При дослідженні питань даної теми слід також з'ясувати місце ОВС у даній профілактичній діяльності. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Корупція як явище. Поняття корупційної злочинності та кримінологічні ознаки.
2. Зв'язок корупційної злочинності з організованою та економічною

- злочинністю.
3. Стан, рівень та інші кримінологічні характеристики корупційної злочинності.
  4. Характеристика особи корупціонера.
  5. Детермінанти корупційної злочинності.
  6. Заходи боротьби з корупційною злочинністю. Зарубіжний досвід боротьби з корупцією.
  7. Роль ОВС у запобіганні корупційної злочинності.

Рекомендована література:

п. 7, 8, 9, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 17. Економічна злочинність.

Методичні рекомендації: Самостійна підготовка передбачає аналіз студентами деяких видів економічної злочинності. При підготовці до заняття студентам насамперед слід звернути увагу на стан даних видів злочинності, встановивши особливості особи злочинця певного виду. Студентам потрібно проаналізувати детермінанти цих видів злочинності, запропонувавши при цьому заходи їх запобігання. При дослідженні питань даної теми слід також з'ясувати місце ОВС у даній профілактичній діяльності. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Роль ОВС у протидії економічній злочинності.
2. Кримінологічна характеристика злочинності у сфері оподаткування.
3. Кримінологічна характеристика злочинів у банківсько-кредитній сфері.

Рекомендована література:

п. 7, 8, 9, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 18. Злочинність у сфері обігу наркотичних засобів.

Методичні рекомендації: Все більшу соціальну небезпеку для суспільства несе наркозлочинність у різних її проявах. В зв'язку з цим студентам слід провести кримінологічний аналіз даної злочинності з використанням даних офіційної статистики за останні 5 років. Особливу увагу слід приділити вивченням причини та умов наркозлочинності. Студенти повинні сформулювати власне бачення системи заходів запобігання наркозлочинності на різних рівнях. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написанні реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.
2. Поняття наркозлочинності та її характерні ознаки.
3. Основні види злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, та їх суспільна небезпечність.
4. Детермінантні фактори наркозлочинності.
5. Кримінологічна характеристика окремих видів злочинів, пов'язаних з наркотичними речовинами.
6. Заходи запобігання наркозлочинності.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 30, 34, 35, 40 із списку джерел.

ТЕМА 19. Злочинність неповнолітніх.

Методичні рекомендації: При підготовці до заняття студентам слід обов'язково провести аналіз основних злочинів, що вчиняються неповнолітніми та запропонувати заходи усунення дії тих чи інших причини та умов злочинності. Особлива увага має бути приділено питанню характеристики особи неповнолітнього злочинця та визначені умови, що негативно впливають на його формування. Важливим є вивчення роль різноманітних органів, установ та організацій у профілактиці злочинності неповнолітніх, їх функції, повноваження, шляхи удосконалення системи вказаних органів. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написанні реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Основні види злочинів, скоєних неповнолітніми, та їх кримінологічна характеристика.
2. Кримінологічна характеристика особи неповнолітніх злочинців.
3. Система державних органів, громадських формувань, трудових колективів, що беруть участь у профілактиці злочинності серед неповнолітніх.
4. Роль правоохоронних органів у запобіганні злочинам, вчиненим у середовищі неповнолітніх.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 12, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 20. Злочинність у сфері правосуддя.

Методичні рекомендації: Самостійне вивчення даної теми передбачає вивчення структури, рівня, динаміки, характеру злочинності у

сфері правосуддя, встановлення суспільної небезпеки та рівня латентності даного виду злочинності. Студенту також слід розкрити особливі кримінологічні ознаки структури осіб, що вчиняють злочини у сфері правосуддя. Окрему увагу слід приділити заходам запобігання даного виду злочинності та запропонувати власне бачення протидії злочинності у сфері правосуддя.

Питання для додаткового вивчення.

1. Стан злочинності у сфері правосуддя.
2. Причини та умови вчинення злочинів проти правосуддя.
3. Особа злочинця у злочинах проти правосуддя.
4. Запобігання злочинам проти правосуддя.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 21. Рецидивна злочинність.

Методичні рекомендації: Окрему увагу кримінологія приділяє питанням злочинності рецидивній злочинності. Рівень рецидивної злочинності показує ефективність заходів запобігання, в тому числі і ефективність діяльності пенітенціарної служби. При самостійній підготовці до семінарського заняття студентам слід обов'язково провести аналіз причин виникнення рецидивної злочинності та відповідно запропонувати заходи усунення дії тих чи інших причини та умов злочинності. При підготовці до питань рецидивної злочинності слід звернути увагу на види рецидиву та провести кримінологічний аналіз ступень небезпеки проявам того чи іншого виду рецидиву. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написанні реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття рецидиву в кримінально-правовому та кримінологічному відношенні.
2. Види рецидиву.
3. Особа злочинця-рецидивіста.
4. Класифікація рецидивістів.
5. Причини та умови, які детермінують рецидивну злочинність.
6. Запобігання рецидивній злочинності.
7. Сучасний стан рецидивної злочинності в Україні.
8. Роль органів внутрішніх справ у запобіганні рецидивній злочинності.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 12, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 22. Жіноча злочинність.

Методичні рекомендації: Самостійне вивчення даної теми передбачає вивчення структури, рівня, динаміки, характеру злочинності жінок, встановлення суспільної небезпеки та рівня латентності даного виду злочинності. Студенту також слід розкрити соціально-демографічні, психологічні, соціально-рольові, кримінально-правові характеристики злочинниць-жінок. Окрему увагу слід приділити заходам запобігання даного виду злочинності та запропонувати власне бачення протидії жіночій злочинності.

Питання для додаткового вивчення.

1. Кримінологічна характеристика злочинів, які скоюють жінки.
2. Причини і умови вчинення злочинів жінками.
3. Кримінологічні проблеми проституції.
4. Запобігання жіночій злочинності та проституції.
5. Кримінологічна характеристика насильницьких злочинів, які скоюють жінки.

6. Кримінологічна характеристика корисливих злочинів, які скоюють жінки.

7. Особливості необережної злочинності жінок.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

для студентів заочної форми навчання

ТЕМА 1. Предмет і система кримінології.

Методичні рекомендації: При самостійному вивченні даної теми необхідно опрацювати перелік рекомендованої літератури для з'ясування в першу чергу місця кримінології в системі наук, її зв'язок в першу чергу з кримінальним правом. Важливим етапом підготовки є з'ясування основних, ключових завдань кримінології та перспектив впровадження сучасних досягнень кримінології. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Співвідношення кримінології та кримінального права.
2. Завдання кримінології та шляхи впровадження наукових рекомендацій у практику боротьби зі злочинністю.
3. Перспективи розвитку кримінології як науки.

Рекомендована література:

п. 8 , 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 2. Історія розвитку та сучасний стан кримінології в Україні.

Методичні рекомендації: Самостійна робота на дану тему передбачає, що студенти повинні дослідити основні напрямки розвитку кримінології, її основних представників. Особливу увагу при самостійній підготовці слід приділити історії розвитку кримінології в Україні в різні історичні періоди. За результатами підготовки до заняття студент повинен знати сучасних представників кримінологічної науки, визначити основні напрямки розвитку сучасної кримінології та виділити перспективи

подальшого розвитку. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Антропологічний напрям в кримінології.
2. Соціологічний напрям в кримінології.
3. Виникнення та формування кримінологічних поглядів в Україні у період XVII – початку XX ст.
4. Стан кримінологічних досліджень в Україні у радянський період.
5. Розвиток кримінологічної науки в незалежній Україні.

Рекомендована література:

п. 8 , 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 3. Злочинність та її показники.

Методичні рекомендації: Одним із основних елементів предмету кримінології є злочинність. Тому в процесі самостійної підготовки студенти повинні проаналізувати сучасний стан злочинності в Україні на основі офіційних статистичних даних ОВС за останні 5 років, встановити основні ознаки злочинності та її показники: рівень злочинності, коефіцієнти злочинності, ціна злочинності, динаміка злочинності, структура злочинності, географія злочинності, характер злочинності, топографія злочинності. Крім того, студент повинен дослідити таке явище, як латентна злочинність, її причини, види, способи подолання.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття злочинності в кримінології та їх співвідношення.
2. Кримінологічні ознаки злочинності.
3. Якісні та кількісні показники злочинності.

4. Поняття латентної злочинності, її ознаки і види.

Рекомендована література:

п. 3, 4, 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 28, 34, 37, 40 із списку джерел.

ТЕМА 4. Причини та умови злочинності.

Методичні рекомендації: Самостійна робота на дану тему передбачає вивчення причин та умов злочинності, вивчення різноманітних наукових позицій вчених-кримінологів щодо поняття фактору, співвідношення понять фактор, причини та умови, детермінанти. Студент повинен вміти класифікувати детермінанти злочинності. Крім того, при підготовці до заняття повинні бути проаналізовані причини та умови злочинності в Україні на сучасному етапі. Студент повинен самостійно з'ясувати та ознайомитися з основними положеннями різних напрямків, концепцій, теорій, що пояснювали причини існування злочинності.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття детермінації в кримінологічній науці та її види.
2. Поняття причин і умов соціальних явищ, їх співвідношення та природа.
3. Класифікація кримінологічних детермінант.
4. Умови, що сприяють існуванню та зростанню рівня злочинності, їх специфіка для окремих видів злочинів.
5. Концепції причин злочинності. Основні сучасні теорії причин злочинності в Україні.
6. Тенденції і перспективи злочинності на сучасному етапі розвитку української державності.

Рекомендована література:

п. 3, 4, 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 28, 34, 37, 40 із списку джерел.

ТЕМА 5. Особа злочинця.

Методичні рекомендації: Самостійна робота на дану тему передбачає більш глибоке вивчення понятійного апарату даної теми, зокрема, понять «особа, яка вчинила злочин», «суб'єкт злочину», «обвинувачений», «засуджений», «особистість злочинця», «особа злочинця». При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття особи злочинця в кримінології. Значення, підстави та межі вивчення особи злочинця.
2. Характерні ознаки особи злочинця.
  - А) Соціально-демографічна характеристика злочинців.
  - Б) Кримінально-правові ознаки злочинців.
  - В) Соціально-рольові ознаки злочинців.
  - Г) Морально-психологічні особливості злочинців.
3. Співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця.
4. Критерії класифікації злочинців та її значення для кримінологічної профілактики.
5. Типологія особи злочинця. Кримінологічна характеристика основних типів злочинців.
6. Практичне значення вивчення особи злочинця для судових та правоохоронних органів.
7. Межі вивчення особи злочинця в кримінології.
8. Зобразіть схематично структуру особи злочинця.
9. Значення класифікації та типології особи злочинця для кримінології.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 6. Індивідуальна злочинна поведінка.

Методичні рекомендації: При самостійній підготовці даної теми навчальної дисципліни студенту слід більше уваги приділити питанню механізму формування злочинної поведінки, зокрема, етапів злочину та роль конкретної ситуації в механізмі злочину. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Індивідуальна злочинна поведінка.
2. Причини і умови окремого злочину.
3. Механізм злочинної поведінки.
4. Обставини формування особи. Зовнішні обставини вчинення злочину (ситуація).
5. Мотивація злочину.
6. Планування злочину.
7. Вчинення злочину.
8. Поняття, зміст, обставини, що обумовлюють криміногенну ситуацію.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 7. Особа жертви (потерпілого) у кримінології.

Методичні рекомендації: Самостійна підготовка передбачає з'ясування питання ролі жертви у механізмі злочинної поведінки. Студентам слід провести розмежування між поняттями «потерпілий» та «жертва». Особливої уваги слід приділити вивченню поняття, завдань та функцій віктимології. При підготовці до заняття слід провести аналіз такого поняття як віктимологічна профілактика та навести приклади заходів віктимологічної

профілактики. Особливу увагу потрібно приділити питанню вивчення окремих заходів віктимологічної профілактики, з'ясувати проблеми їх застосування на практиці та шляхи вирішення даних проблем. В результаті підготовки до заняття студент повинен знати суб'єктів віктимологічної профілактики, їх повноваження при здійсненні профілактичних заходів. Студент після підготовки до заняття повинен зрозуміти суть віктимологічної профілактики та сформулювати власне бачення та пропозиції щодо удосконалення механізму профілактичних заходів.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття віктимології, віктимності та віктимізації.
2. Особа жертви (потерпілого) в кримінології.
3. Віктимність особи. Процес віктимізації особи. Види віктимної поведінки та її наслідки.
4. Класифікація жертв злочинної поведінки.
5. Причини віктимної поведінки окремих осіб та груп осіб.
6. Основи віктимологічної профілактики.
7. Поняття суїцидальної поведінки. Механізм суїцидальної поведінки.

Рекомендована література:

п. 1, 3, 5, 6, 8, 11, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 32, 33, 34, 38, 40 із списку джерел.

Тема 8.

Поняття та зміст кримінологічної (профілактичної) політики

Методичні рекомендації: При самостійній підготовці до даної теми студент повинен з'ясувати ключові спільні риси та відмінності між поняттями «правова політика», «кримінологічна політика», «кримінально-правова політика», «кримінально-процесуальна політика», «кримінально-виконавча політика», та встановити місце кримінологічної політики. В результаті самостійної підготовки до заняття студент повинен визначити

основні сучасні напрямки кримінологічної (профілактичної) політики та перспективи її розвитку. Крім того, студент повинен проілюструвати на прикладах реалізацію кримінологічної (профілактичної) політики в Україні.

Питання для додаткового вивчення

1. Поняття та зв'язок кримінологічної (профілактичної) політики з кримінально-правовою, кримінально-процесуальною та кримінально-виконавчою політикою.
2. Нормативно-правові акти у сфері реалізації кримінологічної (профілактичної) політики.
3. Роль держави та громадськості в сфері протидії злочинності.
4. Роль якості та узгодженості законодавства у протидії злочинності.

Рекомендована література:

п. 11, 15, 20, 22, 24, 25, 28, 30, 31, 43, 44, 46 із списку джерел.

Тема 9.

Управлінські заходи щодо протидії злочинності

Методичні рекомендації: Основним завданням при підготовці до даного заняття є засвоєння студентом структури системи управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності, основних стадій управлінського процесу. Студент повинен засвоїти знання щодо поняття кримінологічного планування та прогнозування, зрозуміти цілі та завдання даних процесів. При підготовці до заняття студент повинен з'ясувати ступінь ефективності у боротьбі зі злочинністю кримінологічного прогнозу та кримінологічного плану та навести приклади ефективного їх застосування. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Поняття управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності.
2. Система управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності.
3. Засоби забезпечення управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності.
4. Стадії управлінського процесу.
5. Поняття кримінологічного прогнозування і планування: їх види, завдання і основні методи.
6. Прогнозування злочинності як соціального явища.
7. Види кримінологічного прогнозування.
8. Методи кримінологічного прогнозування злочинності.
9. Поняття кримінологічного планування заходів боротьби зі злочинністю. Цілі, завдання, види та методи кримінологічного планування.
10. Завдання, етапи та структура плану профілактичної діяльності.

Рекомендована література:

п. 11, 15, 20, 22, 24, 25, 46 із списку джерел.

ТЕМА 10. Запобігання злочинності.

Методичні рекомендації: При самостійній підготовці до даної теми студентам слід особливу увагу приділити заходам запобігання злочинності, що повинні бути застосовані на різних рівнях. Студентам слід не лише з'ясувати їх перелік, а й на прикладах пояснити приналежність того чи іншого заходу запобігання до відповідного рівня. Особливу увагу слід приділити спеціальним суб'єктам запобігання, проаналізувавши нормативну основу їх діяльності, повноваження і, відповідно, ефективність реалізації своїх функцій на практиці щодо зменшення рівня злочинності.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття запобігання злочинності як головного напрямку боротьби зі

- злочинністю.
2. Принципи запобігання злочинності.
  3. Система профілактики злочинності.
  4. Правове забезпечення профілактичної діяльності та його головні напрямки.
  5. Заходи запобігання злочинності та їх класифікація.
  6. Суб'єкти запобігання злочинності та їх класифікація.
  7. Взаємодія суб'єктів запобігання злочинності. Участь громадськості в контролі за злочинністю.

Рекомендована література:

п. 1, 3, 5, 6, 8, 11, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 32, 33, 34, 38, 40 із списку джерел.

Тема 11.

Міжнародна кримінологічна (профілактична) політика

Методичні рекомендації: Дане заняття передбачає засвоєння студентами знань щодо ефективних заходів протидії злочинності у розвинутих країнах світу. В процесі підготовки студент повинен вивчити базові міжнародні правові акти у сфері запобігання злочинності. Крім того, при підготовці до заняття слід проаналізувати заходи запобігання злочинності у США, Японії, Росії, Франції та визначити ті з них, що можуть бути використані в Україні для підвищення рівня запобігання злочинності. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Особливості протидії транснаціональній злочинності.
2. Система міжнародних органів протидії злочинності.

3. Роль неурядових міжнародних організацій в протидії злочинності.

ТЕМА 12. Насильницька некорислива злочинність.

Методичні рекомендації: Самостійна підготовка передбачає аналіз студентами деяких видів насильницької некорисливої злочинності. При підготовці до заняття студентам насамперед слід звернути увагу на стан даних видів злочинності, встановивши особливості особи злочинця певного виду. Студентам потрібно проаналізувати детермінанти цих видів злочинності, запропонувавши при цьому заходи їх запобігання. При дослідженні питань даної теми слід також з'ясувати місце ОВС у даній профілактичній діяльності. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття насильницької злочинності та її характерні ознаки.
2. Види насильницьких злочинів.
3. Рівень, структура та динаміка насильницьких злочинів і окремих їх видів.
4. Відмінність насильницьких злочинів від інших видів злочинів.
5. Причини та умови насильницьких некорисливих злочинів.
6. Кримінологічна характеристика особи злочинця.
7. Обставини, що формують агресивну насильницьку спрямованість особи.
8. Віктимність поведінки потерпілих від насильницьких злочинів.
9. Запобігання насильницьким некорисливим злочинам.
10. Роль ОВС та інших правоохоронних органів у профілактиці насильницькій некорисливій злочинності.
11. Заходи запобігання групової насильницької некорисливої злочинності.

12. Запобігання злочинам у сімейно-побутовій сфері.
13. Насильницька некорислива злочинність неповнолітніх.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 13. Корислива злочинність.

Методичні рекомендації: Самостійна підготовка передбачає аналіз студентами деяких видів корисливої злочинності. При підготовці до заняття студентам насамперед слід звернути увагу на стан даних видів злочинності, встановивши особливості особи злочинця певного виду. Студентам потрібно проаналізувати детермінанти цих видів злочинності, запропонувавши при цьому заходи їх запобігання. При дослідженні питань даної теми слід також з'ясувати місце ОВС у даній профілактичній діяльності. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття корисливої злочинності та її характерні ознаки.
2. Стан, рівень, структура, динаміка та інші характеристики корисливої злочинності.
3. Класифікація корисливих злочинів.
4. Кримінологічна характеристика особи злочинця.
5. Детермінаційні фактори корисливої злочинності.
6. Особливості поведінки потерпілих від корисливих злочинів.
7. Загально-соціальні та спеціальні профілактичні заходи запобігання корисливій злочинності.
8. Роль ОВС та інших правоохоронних органів у профілактиці корисливої злочинності.

9. Основні напрямки запобігання крадіжкам.
10. Основні напрямки запобігання шахрайствам.
11. Кримінологічна характеристика особи розкрадача.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 14. Необережна злочинність.

Методичні рекомендації: При самостійній підготовці окрему увагу слід приділити питанню законодавчого регулювання питань, пов'язаних з організацією безпеки на виробництві, у сфері регулювання дорожнього руху, екології тощо. Студентом повинно бути запропоновано та на прикладах проілюстровано можливі заходи протидії необережній злочинності даних видів. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

5. Законодавче забезпечення діяльності як спосіб протидії необережній злочинності.
6. Запобігання необережним автотранспортним злочинам.
7. Заходи протидії злочинам з необережності на виробництві.
8. Екологічна необережна злочинність.

Рекомендована література:

п. 2, 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 34, 39, 40 із списку джерел.

ТЕМА 15. Професійна та організована злочинність.

Методичні рекомендації: Чи не найбільшу шкоду державі та її інститутам завдає професійна та організована злочинність. Тому використання кримінологічних досліджень у цьому напрямку відіграють важливу роль у запобіганні даним видам злочинності. При підготовці даної теми особливу увагу слід звертати на види та структуру професійної та організованої злочинності. За результатами самостійного вивчення даної теми студент повинен запропонувати власне бачення системи заходів запобігання професійній та організованій злочинності. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написанні реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття професійної злочинності та її характерні ознаки.
2. Особа професійного злочинця.
3. Види професійної злочинності. Типологія професійних злочинців.
4. Детермінаційні фактори професійної злочинності.
5. Заходи боротьби з професійною злочинністю.
6. Організована злочинність як суспільно–політичне явище.
7. Основні ознаки організованої злочинності та її відмінність від професійної злочинності.
8. Співвідношення понять «організована злочинність», «злочинна організація», «організована злочинна група».
9. Структура організованої злочинності.
10. Види організованої злочинності.
11. Особа учасника організованої злочинності.
12. Детермінантні фактори організованої злочинності.
13. Головні напрямки боротьби з організованою злочинністю.

Рекомендована література:

п. 2, 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 34, 39, 40 із списку джерел.

ТЕМА 16. Корупційна злочинність.

Методичні рекомендації: Корупційна та економічна злочинність завдає найбільших економічних втрат для держави, фізичних та юридичних осіб. Вивчення корупції як явища передбачає дослідження поняття корупції, її ознаки та види. При підготовці до заняття студенти повинні правильно визначати вплив корупції на стабільність економічного та соціального розвитку держави. Особливу увагу слід приділити вивченню зарубіжного досвіду боротьби з корупцією та можливостей ефективного впровадження цих методів боротьби в Україні. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання.

Питання для додаткового вивчення.

1. Корупція як явище. Поняття корупційної злочинності та кримінологічні ознаки.
2. Зв'язок корупційної злочинності з організованою та економічною злочинністю.
3. Стан, рівень та інші кримінологічні характеристики корупційної злочинності.
4. Характеристика особи корупціонера.
5. Детермінанти корупційної злочинності.
6. Заходи боротьби з корупційною злочинністю. Зарубіжний досвід боротьби з корупцією.

Рекомендована література:

п. 7, 8, 9, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 17. Економічна злочинність.

Методичні рекомендації: При підготовці до питань вивчення

економічної злочинності важливим для студента є з'ясування співвідношення між мірою покарання за вчинений економічний злочин та реальними втратами, що зазнає держава від вчинення таких злочинів. Студентам слід проаналізувати різні підходи до запобігання економічній злочинності з врахуванням необхідності загальної превенції та відшкодування економічних втрат. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття, виникнення і структура економічної злочинності.
2. Класифікація економічних злочинів.
3. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє економічні злочини.
4. Причини та умови злочинів, що вчиняються у сфері економіки.
5. Основні напрямки запобігання економічній злочинності.

Рекомендована література:

п. 7, 8, 9, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 18. Злочинність у сфері обігу наркотичних засобів.

Методичні рекомендації: Все більшу соціальну небезпеку для суспільства несе наркозлочинність у різних її проявах. В зв'язку з цим студентам слід провести кримінологічний аналіз даної злочинності з використанням даних офіційної статистики за останні 5 років. Особливу увагу слід приділити вивченням причини та умов наркозлочинності. Студенти повинні сформулювати власне бачення системи заходів запобігання наркозлочинності на різних рівнях. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написанні реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин , їх аналогів та прекурсорів.
2. Поняття наркозлочинності та її характерні ознаки.
3. Основні види злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, та їх суспільна небезпечність.
4. Детермінантні фактори наркозлочинності.
5. Кримінологічна характеристика окремих видів злочинів, пов'язаних з наркотичними речовинам.
6. Заходи запобігання наркозлочинності.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 30, 34, 35, 40 із списку джерел.

ТЕМА 19. Злочинність неповнолітніх.

Методичні рекомендації: Окрему увагу кримінологія приділяє питанням злочинності неповнолітніх. Вона є джерелом для дорослої злочинності. При підготовці до заняття студентам слід обов'язково провести аналіз причин виникнення злочинності неповнолітніх та відповідно запропонувати заходи усунення дії тих чи інших причини та умов злочинності. Особлива увага має бути приділено питанню характеристики особи неповнолітнього злочинця та визначені умови, що негативно впливають на його формування. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написанні реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх, її структура та динаміка.

2. Кримінологічна характеристика особи неповнолітнього злочинця.
3. Групова злочинність у середовищі неповнолітніх.
4. Особливості мотивації злочинів неповнолітніх.
5. Класифікація неповнолітніх злочинців.
6. Причини та умови вчинення злочинів неповнолітніми.
7. Запобігання злочинності неповнолітніх.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 12, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 20. Злочинність у сфері правосуддя.

Методичні рекомендації: Самостійне вивчення даної теми передбачає вивчення структури, рівня, динаміки, характеру злочинності у сфері правосуддя, встановлення суспільної небезпеки та рівня латентності даного виду злочинності. Студенту також слід розкрити особливі кримінологічні ознаки структури осіб, що вчиняють злочини у сфері правосуддя. Окрему увагу слід приділити заходам запобігання даного виду злочинності та запропонувати власне бачення протидії злочинності у сфері правосуддя.

Питання для додаткового вивчення.

1. Стан злочинності у сфері правосуддя.
2. Причини та умови вчинення злочинів проти правосуддя.
3. Особа злочинця у злочинах проти правосуддя.
4. Запобігання злочинам проти правосуддя.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 21. Рецидивна злочинність.

Методичні рекомендації: Окрему увагу кримінологія приділяє питанням злочинності рецидивній злочинності. Рівень рецидивної злочинності показує ефективність заходів запобігання, в тому числі і ефективність діяльності пенітенціарної служби. При самостійній підготовці до семінарського заняття студентам слід обов'язково провести аналіз причин виникнення рецидивної злочинності та відповідно запропонувати заходи усунення дії тих чи інших причини та умов злочинності. При підготовці до питань рецидивної злочинності слід звернути увагу на види рецидиву та провести кримінологічний аналіз ступень небезпеки проявам того чи іншого виду рецидиву. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написанні реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення.

1. Поняття рецидиву в кримінально-правовому та кримінологічному відношенні.
2. Види рецидиву.
3. Особа злочинця-рецидивіста та його індивідуальна злочинна поведінка.
4. Класифікація рецидивістів.
5. Причини та умови, які детермінують рецидивну злочинність.
6. Профілактика рецидивної злочинності.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 12, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

ТЕМА 22. Жіноча злочинність.

Методичні рекомендації: Самостійне вивчення даної теми передбачає вивчення структури, рівня, динаміки, характеру злочинності

жінок, встановлення суспільної небезпеки та рівня латентності даного виду злочинності. Студенту також слід розкрити соціально-демографічні, психологічні, соціально-рольові, кримінально-правові характеристики злочинниць-жінок. Окрему увагу слід приділити заходам запобігання даного виду злочинності та запропонувати власне бачення протидії жіночій злочинності.

Питання для додаткового вивчення.

1. Кримінологічна характеристика злочинів, які скоюють жінки.
2. Причини і умови вчинення злочинів жінками.
3. Кримінологічні проблеми проституції.
4. Запобігання жіночої злочинності й проституції.

Рекомендована література:

п. 8, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 34, 40 із списку джерел.

Список джерел

1. Андрущенко І.Г. Загальні проблеми боротьби з контрабандою у сфері зовнішньо-економічної діяльності. Боротьба з організованою злочинністю та корупцією (теорія і практика). 2005. № 11. С.100-105.
2. Антипов В.І. Тіньова економіка та економічна злочинність: світові тенденції, українські реалії та правові засоби контролю (теоретико-методологічне узагальнення). Вінниця. 2006. 1039 с.
3. Бандурка А. М., Давыденко Л. М. Преступность в Украине: причины й противодействие: Монография. Х. : Основа. 2003. 367с.
4. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів : монографія. Харків : ХНУВС. 2011. 308 с.
5. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Стратегія і тактика протидії злочинності: монографія. Харків : Вид-во «Золота миля». 2012. 287 с.
6. Батиргареева В.С. Кримінологічна характеристика та попередження розбоїв, поєднаних з проникненням у житло. Монографія. Харків : Одиссей. 2003. 256с.

7. Батиргарєєва В.С. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні проблеми: Монографія. Харків : Право. 2009. 576с.
8. Бойко А.М. Теоретичні концепції сутності економічної злочинності у вітчизняній кримінології. Науковий вісник Чернівецького університету: Правознавство. Збірник наукових праць. 2007. Вип. 427. С.106.
9. Валуйська М.Ю. Основні принципові засади, що становлять підґрунтя для усунення морально-психологічних чинників злочинності. Проблеми законності. 2005. Вип.74. С.103-108.
10. Василевич В. Поняття кримінологічної характеристики насильницьких злочинів. Право України. 1997. № 12. С. 82-84.
11. Василевич В.В. Отображение криминологической политики в законодательстве Украины о предупреждении насилия в семье. Человек: преступление и наказание. Рязань : Академия ФСИН России. 2013. № 2 (81). С. 151 - 154.
12. Василевич В.В. Принципи кримінологічної політики України. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Х. : Право. 2014. Вип. 27. С. 82-90.
13. Василевич В.В. Співвідношення кримінальної та кримінологічної політики. Наук. вісник Нац. акад. внутр. справ. К. 2014. № 4(91). С. 123-132.
14. Василевич В.В. Щодо змісту кримінологічної політики. Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення : тези доп. наук-практ.конф. (Київ, 26 березня 2015 року). К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 50-53.
15. Василевич В.В., Джужа О.М. Головні напрями розвитку сучасної кримінології. Наук. вісник Нац. акад. внутр. справ. К. 2015. № 1(93). С. 28-37.
16. Веселуха В. Виникнення, розвиток та сучасні проблеми кримінальної віктимології. Право України. 1999. № 6. С. 98.
17. Веселуха В. Значення віктимологічної профілактики в системі запобігання злочинності. Право України. 1999. № 10. С. 67.
18. Виктимология: учебное пособие / В.Г. Ившин, С.Ф.Идрисова, Л.Г. Татьяна. М.: Волтерс Клувер. 2011. 264с.

19. Виноградов О.М. Боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом: наук-практ. пос. Донецьк : Каштан. 2006. 166с.
20. Голіна В. Кримінологічна політика в Україні: деякі теоретико-прикладні проблеми. Вісник Академії правових наук. 2008. № 2(53). 182с.
21. Голіна В. Соціальні та психологічні чинники кримінологічної віктимізації в Україні. Вісник Академії правових наук. 2007. № 3(50). С.185-190.
22. Голіна В. Теоретичні та прикладні проблеми втілення кримінологічної політики в Україні. Право України. 2009. №7. С. 24
23. Голіна В.В. Запобігання злочинності в Україні: Навчальний посібник. Харків. 2007. 107 с.
24. Голіна В.В. Кримінологічна політика України як ресурс у протидії злочинності (реалії і можливості). Вісник Національної академії правових наук України. 2013. № 2. С. 193-201.
25. Голіна В.В. Колодяжний М.Г. Кримінологічна політика України: сутність та передумови її формування. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Харків. : Право. 2012. Вип. 23. С. 53-63.
26. Голіна В.В. Кримінологічна політика як основа розробки теорії і практики запобігання злочинності в Україні. Проблеми законності. 2016. Вип. 133. С.192-203.
27. Голіна В.В., Головкін Б.М. Загальне запобігання злочинності як одна з цілей кримінального законодавства (кримінологічний підхід). Питання боротьби зі злочинністю. 2008. Вип. 16. С. 49-55.
28. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінально-правові засоби у системі спеціально-кримінологічного запобігання злочинності. Питання боротьби зі злочинністю. 2010. Вип. 19. С. 16.
29. Голіна В.В., Лукашевич С.Ю. Кримінологічна політика держави: концептуальні положення та основні принципи її формування. Питання боротьби зі злочинністю. 2008. Вип. 16. С. 36.

30. Голіна В.В., Лукашевич С.Ю., Колодяжний М.Г., Кулікова В.В. Проблеми кримінологічного планування запобігання злочинності в Україні. Питання боротьби зі злочинністю. 2009. Вип. 17. С.106-110.
31. Головкін Б. Кримінологічна оцінка злочинного професіоналізму осіб корисливої насильницької спрямованості. Вісник прокуратури. 2010. № 6. С.82-87.
32. Головкін Б.М. До питання типології жінок-убивць у сімейно-побутовій сфері. Проблеми законності. 2005. Вип. 72. С.145-153.
33. Головкін Б.М. Кримінологічні проблеми умисних вбивств та тяжких тілесних ушкоджень, що вчинюються в сімейно-побутовій сфері. Харків : Нове слово. 2004. 252с.
34. Горбачевський В. Особливості кримінологічної характеристики вбивств на замовлення. Право України. 1999. № 5. С. 58.
35. Горобець К.М. Професійна злочинність: видові ознаки й окремі аспекти кримінологічної характеристики. Митна справа. 2005. № 1. С. 62-67.
36. Гребенюк М. Кримінологічна характеристика злочинів, вчинених із особливою жорстокістю. Юридична Україна. 2008. № 4. С. 83.
37. Гришко О. Кримінологічна характеристика корисливих злочинів, вчинених щодо осіб похилого віку. Право України. 2011. №8. С. 309-314.
38. Губанова О.В. Кримінологічна характеристика та запобігання згвалтуванню (на підставі матеріалів практики Автономної Республіки Крим): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Сімферополь. 2008. 21с.
39. Гумін О. Особливості кримінологічної характеристики особи у злочинах насильницького характеру. Юридична Україна. 2009. № 11-12. С. 102.
40. Денисов С.Ф. Напиральська О.І. Формування особи злочинця молодіжного віку. Держава та регіони. Серія: Право. 2007. № 1. С.43-47.

41. Денисов С.Ф. Формування особи злочинця молодіжного віку. Держава та регіони. Серія: Право. 2007. № 1. С.43-47.
42. Джужа О. М. Кримінологічна характеристика та типологія осіб, які поширюють ВІЛ-інфекцію. Науковий вісник НАВСУ. № 2. 2000. С. 169-177.
43. Джужа О. М. Тлумачення кримінологічних понять. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2014. № 1. С. 14-23.
44. Джужа О. М., Голосніченко Д. І., Чернявський С. С. Злочини у сфері кредитно-фінансової та банківської діяльності: кримінологічний аналіз. Право України. № 11. 2000. С. 43-45.
45. Джужа О. М., Іванов Ю. Ф. Кримінологія: Навчальний посібник. Навчальний посібник. К. : Вид. Паливода А. В. 2006. 264 с.
46. Джужа О. М., Чернявський С. С. Місце і роль кримінологічних досліджень у протидії економічній злочинності в Україні. Наук. вісник НАВСУ. 2005. № 1. С. 89-95.
47. Джужа О.М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством. - К. : Атіка. 2009. 240 с.
48. Джужа О.М. Запобігання злочинам: кримінологічно-віктимологічна парадигма: Монографія. К. : Нац. акад. внутр. справ. 2015. 331 с.
49. Джужа О.М. Щодо механізму злочинної поведінки. Право України. 2005. № 6. С.66-71.
50. Димитров Ю. Боротьба зі злочинністю: деякі проблеми і шляхи їх вирішення. Право України. 1998. № 1. С. 108.
51. Дідківська Г. Кримінологічні теорії зарубіжних країн у боротьбі із злочинністю неповнолітніх. Підприємництво, господарство і право. 2008. №8. С. 123-126.
52. Дубчак Л. Соціалізація молоді в школі та вузі: кримінологічні аспекти. Підприємництво, господарство і право. 2006. № 3. С. 106-109.
53. Дунаєва Т.Є. Кримінологічна характеристика особи злочинця, що вчинив службову недбалість. Питання боротьби зі злочинністю. 2007. Вип.13. С. 220-225.

54. Єфремов С. Організованість у злочинності та рівні організованої злочинності. Право України. 2003. № 1. С. 58-62.
55. Єфремов С. Поняття організованої злочинності. Право України. 2002. № 9. С. 89 - 91.
56. Зазимко О.І. Кримінологічна характеристика особистості потерпілого від подружнього вбивства. Держава і право. 2005. Вип. 27. С. 504.
57. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. К. : Вид. Дім "Ін Юре". 2007.
58. Запобігання правопорушенням у місцях позбавлення волі : навч. посіб. / О. М. Джужа, О. Г. Колб, В. В. Василевич [та ін.]. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2010. 543 с.
59. Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання: навч. пос. / С.І. Яковенко, Н.Ю. Максимова, Л.І. Мороз та ін. К. : Паливода. 2006. 258 с.
60. Злочинність у сфері економіки: проблеми прогнозування, планування та координації заходів протидії / Кальман О.Г., Христич І.О., Лукашевич С.Ю. Харків. 2005. 255 с.
61. Іващенко В. Основні напрями та форми співпраці держав у боротьбі зі злочинністю. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 5. С.119-122.
62. Йосипів А. Жертва злочину як важлива складова кримінологічної характеристики насильницьких злочинів. Митна справа. 2006. № 4. С. 64.
63. Кальман А, Г., Христич Й. А. Понятийный аппарат современной криминологии (терминологический словарь). Ин-т изучения проблем преступности. Акад. правових наук України. Х. : Новасофт. 2005. 271 с.
64. Кальченко Т.Л. Кримінологічна політика як елемент предмета кримінології. Актуальні проблеми кримінологічної політики в Україні : Матеріали міжвуз. наук.-теорет. конф. (Київ, 25 квіт. 2012 р.). К. : Нац. акад.. внутр. справ. С.46-48.

65. Карпов Н.С. Роль методів опитування у дослідженні злочинної діяльності. Боротьба з організованою злочинністю та корупцією (теорія і практика). 2005. № 12. С.182-190.
66. Кваша О.О. Організатор злочину. Кримінально-правове та кримінологічне дослідження. Київ : Ін-т держави і права НАН України. 2003. 214 с.
67. Коваленко В.В. Профілактика економічної злочинності в Україні: концептуальні засади, організаційно-правові основи, проблеми управління : Монографія. Харків. 2004. 387с.
68. Козлюк Л.Г. Кримінологічна характеристика особистості злочинця, який вчинив статевий злочин щодо неповнолітнього: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.08. 2009. 20с.
69. Козлюк Л.Г. Проблеми визначення поняття особистості злочинця у сучасній кримінологічній науці. Держава і право. 2007. Вип. 38. С. 604-610.
70. Колб О. Неналежне вивчення особи злочинця - одна з детермінант вчинення злочинів у місцях позбавлення волі. Юридична Україна. 2005. № 3. С.69-72.
71. Колб О.Г. Запобігання злочинності в місцях позбавлення волі: навч. пос. Луцьк : Вежа. 2005. 492 с.
72. Колодяжний М.Г. Кримінологічна характеристика та запобігання вимаганням, поєднаним із насильством. Харків. 2010. 20 с.
73. Колодяжний М.Г. Кримінологічна характеристика та запобігання вимаганням, поєднаним із насильством: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Х. 2010. 20 с.
74. Коноваленко О. Особа злочинця корисливо-насильницької спрямованості: кримінологічна характеристика та типологія. Право України. 2006. № 4. С.75-78.
75. Коноваленко О.О. Корисливо-насильницькі злочини проти власності: їх кількісно-якісний аналіз. Право України. 2006. №2. С. 70-73.

76. Косенко С. Віктимологічна профілактика в системі запобігання злочинам. Підприємництво, господарство і право. 2006. № 12. С.48-51.
77. Косенко С. Причини та умови вчинення злочинів дітьми "групи ризику". Підприємництво, господарство і право. 2006. № 1. С. 135-136.
78. Кравченко О.В. Шахрайство як складова кримінологічної ситуації в Україні: досвід психологічного дослідження. Право і безпека. 2005. Т.4. №2. С. 181-185.
79. Кравчук С.Й. Економічна злочинність в Україні. Курс лекцій : Навчальний посібник. К. : Кондор. 2009. 282 с.
80. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2020. 612 с.
81. Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : зб. тез доп. V Міжнар. наук.практ. конф. (31 берез. 2017 р., м. Харків, Україна). Харків. ХНУВС. 2017. 228 с.
82. Кримінологічна характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи, що вчиняються неповнолітніми: Монографія / За загальною редакцією Голіни В.В. Харків: Кроссроуд. 2007. 156с.
83. Кримінологічна характеристика та детермінація насильницьких злочинів проти життя та здоров'я особи, що вчинюються неповнолітніми / В.В.Голіна, В.П. Ємельянов, С.Ю.Лукашевич та ін. Питання боротьби зі злочинністю. 2007. Вип.13. С.3-38.
84. Кримінологія і профілактика злочинів: Курс лекцій у 2-х кн.: Особлива частина / За заг. ред. Джужи О. М. К. : Національна академія внутрішніх справ України. 2000. 201с.
85. Кримінологія. Альбом схем. Загальна та Особлива частини : Навчальний посібник / За заг. ред. Джужи О. М. К. : НАВСУ. 2000. 94 с.
86. Кримінологія (Загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Бандурка, О. М. Литвинов, Ю. В. Орлов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Ю. В.

- Орлова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС. 2025. 616 с.
87. Кримінологія: Навч. посіб. / За заг. ред. О. М. Джужи. К. : Прецедент. 2004. 208с.
88. Кримінологія: Навчальний посібник / О.Є. Михайлов, А.В. Горбань, В.В. Міщук. К. : Знання. 2012. 565с.
89. Кримінологія: підручник / за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкіна. Х.: Право. 2014.
90. Круміна М. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє вбивства і тілесні ушкодження з необережності. Право України. 2006. № 2. С. 82-85.
91. Кулик О. Кримінологічний аналіз злочинності в Україні : напрями вдосконалення методології та методики. Право України. 2009. № 7. С.52.
92. Лактіонова Т.В. Принципи віктимологічної профілактики злочинів. Право і безпека. 2004. № 4. С.26-30.
93. Ларченко М.О. Кримінологічна характеристика особистості злочинця, винного у статевому злочині: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К. 2009. 20 с.
94. Лень В. Психіка людини: питання норми і відхилень. Соціально-правовий та кримінологічний аспекти. Прокуратура Людина Держава. 2005. № 2. С. 83-87.
95. Литвак О. В. Злочинність, її причини та профілактика. Київ : Україна. 1997. 167с.
96. Литвак О. Кримінологія необережності. Право України. 1998. № 3. С.35.
97. Литвак О.М. Державний вплив на злочинність: кримінологічно-правове дослідження. К. 2000.
98. Литвак О.М. Злочинність, її причини та профілактика. К. 1997.
99. Литвинов О.М. Сучасні проблеми управління профілактикою злочинності в Україні : Монографія. Херсон : ОЛДІ плюс. 2003. 311 с.

100. Лукаш А. Питання кримінологічної характеристики особистості гвалтівника. Право України. 2006. № 5. С.138-142.
101. Лукашевич С.Ю. Попередження злочинності засуджених в місцях позбавлення волі : Монографія. Харків. 2006. 103с.
102. Маляр Г.В. Проблема політичної злочинності в зарубіжній кримінології. Київ. 2010. 20 с.
103. Маноха О.Є. Методологічна функція кримінології : Монографія. К. 2006. 195с.
104. Машлякевич Д. С. Стратегії запобігання і протидії корупції в Україні : Монографія. Харків : ТОВ «В деле». 2016. 260с.
105. Медицький І. Б. Наслідки злочинності в Україні: теоретичні і прикладні аспекти : Монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2020. 314с.
106. Медицький І.Б. Запобігання злочинності : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ. 2008. 220с.
107. Мельник М. Прикладні аспекти співвідношення кримінально-правового і кримінологічного прогнозування. Право України. 2005. № 3. С.64-67.
108. Мельник М., Хавронюк М. Вбивство на замовлення: деякі аспекти кримінологічної характеристики та проблеми кваліфікації. Право України. 1997. № 7. С. 45-49.
109. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії : Монографія. К. : Атіка. 2001. 304 с.
110. Мірошник Ю.П. Організаційно-правові проблеми боротьби з організованою злочинністю в Україні. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : Науково-практичний журнал. К., 2005. №11. С. 15-21.
111. Мороз Л. Кримінологічна характеристика особистості гвалтівника неповнолітніх. Право України. 2008. №5. С. 67-73.
112. Мошак Г. Кримінологічні дослідження спеціалізованих установ ФРН і України. Право України. 2011. № 4. С.213-217.

113. Назаренко Д. О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : монографія. Харків : Золота миля. 2013. 458с.
114. Невмержицький Є.В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії: Монографія. К. : КНТ. 2008. 368с.
115. Нікітін Ю. Кримінологічно-концептуальна модель запобігання злочинності в сучасному українському суспільстві. Юридична Україна. 2008. № 9. С.95-99.
116. Оболенцев В.Ф. Співвідношення характеристик фактичної злочинності та її зареєстрованої частини. Проблеми законності. 2005. Вип.72. С.153-157.
117. Орлов Ю. В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності : монографія. Харків : Діса полюс. 2016. 656с.
118. Петечел О.Ю. Булінг: юридико-психологічний аналіз та запобігання. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. 2019. Випуск 49. С. 259-263.
119. Петечел О.Ю. Деякі питання кримінологічної характеристики агресивної злочинності жінок. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. 2019. Випуск 51. С.73-77.
120. Петечел О. Ю. Запобігання та протидія домашньому насильству: окремі аспекти. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства. 2021. № 56. С. 126-135.
121. Предборський В.А. Суспільно-економічні детермінанти розвитку організованої економічної злочинності. Право і безпека. 2006. Т.5. № 3. С.177-181.
122. Протидія економічній злочинності / Волобуєв А.Ф., Ворнер Р., Зарецька І.М. Харків. 2004. 567 с.
123. Протидія організованій злочинності у сфері торгівлі людьми / Батиргарєєва В.С., Борисов В.І., Гармаш Д.О. Харків : Одиссей. 2005. 287с.
124. Профілактика злочинів : Підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда. К. : Атіка. 2011. 720 с.

125. Радченко О.М. Торгівля людьми: кримінально-правові та кримінологічні проблеми. Держава і право. 2011. Вип. 52. С. 439.
126. Расюк Е. Деякі кримінологічні аспекти злочинності неповнолітніх. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 4. С.146.
127. Расюк Е. Поняття та кримінологічна характеристика організованої злочинності. Підприємництво, господарство і право. 2010. № 7. С.147.
128. Расюк Е.В., Мозоль С.А. Просторовий аналіз злочинності – основа ефективного запобігання злочинності в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 6. С.111-116.
129. Рощина І. Громадська думка як фактор ефективності норм кримінального права у запобіганні злочинності. Право України. 2005. №2. С.52-55.
130. Скоков С. Рецидивна злочинність та ефективність покарання у вигляді позбавлення волі. Право України. 1999. № 2. С. 84.
131. Скулиш Є.Д. Кримінологічна характеристика корупції в Україні на сучасному етапі. Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 474: Правознавство. Збірник наукових праць. 2008. С.110-114.
132. Стеблинська О. Кримінологічна характеристика неповнолітніх, які вчиняють злочини в стані сп'яніння. Вісник прокуратури. 2008. № 7. С.75-81.
133. Стислий словник кримінологічних термінів: Навч. посібн. / За заг. ред Джужи О. М. К. : НАВСУ. 2000. 55 с.
134. Ступник Я. В., Литвинов О. М. Кримінологічний аналіз механізму протидії наркозлочинності: Монографія. Харків : НікаНова. 2012. 194 с.
135. Тимчук О.Л. Злочинність у сучасному світі: кримінологічний аналіз. Бюлетень Міністерства юстиції України. К. : «Видавничий Дім «Ін Юре». 2010. №11. С.84-93.
136. Титаренко О.О. Проблеми боротьби з економічними злочинами у вугільній промисловості (кримінологічний аспект). Київ. 2006. 20с.
137. Туляков В.О. Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми). Одеса. 2000. 336с.

138. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В. В. Чернея, В. В. Сокурєнка ; упоряд. О. М. Джужа, О. М. Литвинов. Київ : Харк. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. внутр. справ, Кримін. асоц. України. Золота миля. 2017. 804с.
139. Ущаповський В.Ф. Протидія організованій злочинності: теоретичні та соціально-правові проблеми : Монографія. К. 2009.
140. Фріс П. Питання кримінально-правової політики у сфері боротьби з організованою злочинністю. Право України. 2004. № 12. С.101-104.
141. Цимбалюк В.С. Кримінологічний аспект Інтернет-торгівлі. Малий та середній бізнес (право, держава, економіка). 2007. № 1. С.26-33.
142. Шакун В. Нинішні проблеми боротьби із злочинністю й урбанізація. Право України. 1997. № 7. С. 49-53.
143. Шостко О. Визначення поняття "організована злочинність" у зарубіжній кримінології. Вісник Академії правових наук. 2006. №1(44). С.180-190.
144. Шостко О.Ю., Дзюба Ю.П. Антикорупційна політика держави: кримінально-правові та кримінологічні аспекти. Питання боротьби зі злочинністю. 2011. Вип. 21. С.60.
145. Яницька Н. Поняття молодіжних злочинних угруповань корисливо-насильницької спрямованості. Право України. 1998. № 6. С.66.
146. Яницька Н. Сучасні тенденції злочинності серед молоді. Право України. 1998. № 12. С.86.
147. Oleksii Yu PETECHEL, Yuliia V KERNIAKEVYCH-TANASIICHUK, Volodymyr M VAZHYNskyi, Mariia O KRASII. Criminological Characteristics of Juvenile Aggression. Journal of Advanced Research in Law and Economics, [S.l.], v. 10, n. 8, p. 2462 – 2474, dec. 2019. doi: [https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8\(46\).24](https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8(46).24).
148. Chernysh, M. Iatsyna, O. Petechel, V. Holubosh, I. Pylypenko. Effectiveness of Measures of Legal Response to Criminal Offenses against the Freedom, Honor

and Dignity of a Person. Pakistan Journal of Criminology. 2024. No. 16.3. P. 1349–1364.